

Kopsavilkums par Pērnavas (*Pärnu*) apriņķa jūras robežas apgabala plānojuma stratēģisko novērtējumu par ietekmi uz vidi

2015. gada jūnijs

Kopsavilkums par Pērnavas (*Pārnu*) apriņķa jūras robežas apgabala plānojuma stratēģisko novērtējumu par ietekmi uz vidi

SATURS

Plāna sākšana un mērķis	3
Vispārējs plānojuma teritorijas pārskats	3
Plānojuma risinājuma izstrāde un attīstības vīzija	4
Plānojuma risinājums un ietekme uz vidi	5
Zvejniecība	6
Akvakultūra.....	7
Jūras transports	8
Tūrisms un tūrisma ekonomika	9
Aizsargājамie dabas objekti	11
Atjaunojamā enerģija.....	12
KSH noslēguma secinājumi.....	14

Kopsavilkums par Pērnavas (*Pärnu*) apriņķa jūras robežas apgabala plānojuma stratēģisko novērtējumu par ietekmi uz vidi

Plāna sākšana un mērķis

Pērnavas apriņķa jūras robežas apgabala plānojums (*turpmāk — Pērnavas jūras plānojums*) tika sākts ar Igaunijas Republikas valdības 11.10.2012. rīkojumu Nr. 441. Vienlaikus ar plānojuma sagatavošanu ir veikts stratēģiskais novērtējums par ietekmi uz vidi (SEA), kas tika sākts ar Pērnavas apgabala gubernatora 19.10.2012. rīkojumu Nr. 551. Latvijas Republikas ESPO konvencijā un Igaunijas–Latvijas līgumā tiek izskatīts kaimiņvalstu ietekmes līmenis uz savstarpējo vidi.

Pērnavas jūras plānojuma sastādīšanas mērķis ir publiskā plānošanas procesa gaitā noteikt tādu jūras teritorijas izmantošanu, kurā ir ņemtas vērā vienlīdzīgas jūras teritorijas lietotāju intereses. Par jūras teritorijas plānošanas rezultātu un galveno mērķi ir izvirzīts mūsdienās notiekošo un plānoto darbību novēršana vai samazināšana attiecībā uz jūras izmantošanu, kā arī savstarpējo konfliktu mazināšana ar dabas tematiku saistītajās problēmās. Iespējamo interešu apzināšanai plānošanas procesa gaitā ir notikusi cieša sadarbība ar dažādām interešu grupām.

Plānojuma izveide ir daļēji finansēta no Igaunijas-Latvijas pārrobežu kopīgās programmas projekta „*Coastal and maritime spatial planning in Pärnu Bay area in Estonia and coastal municipalities of Latvia*”.

Vispārējs plānojuma teritorijas pārskats

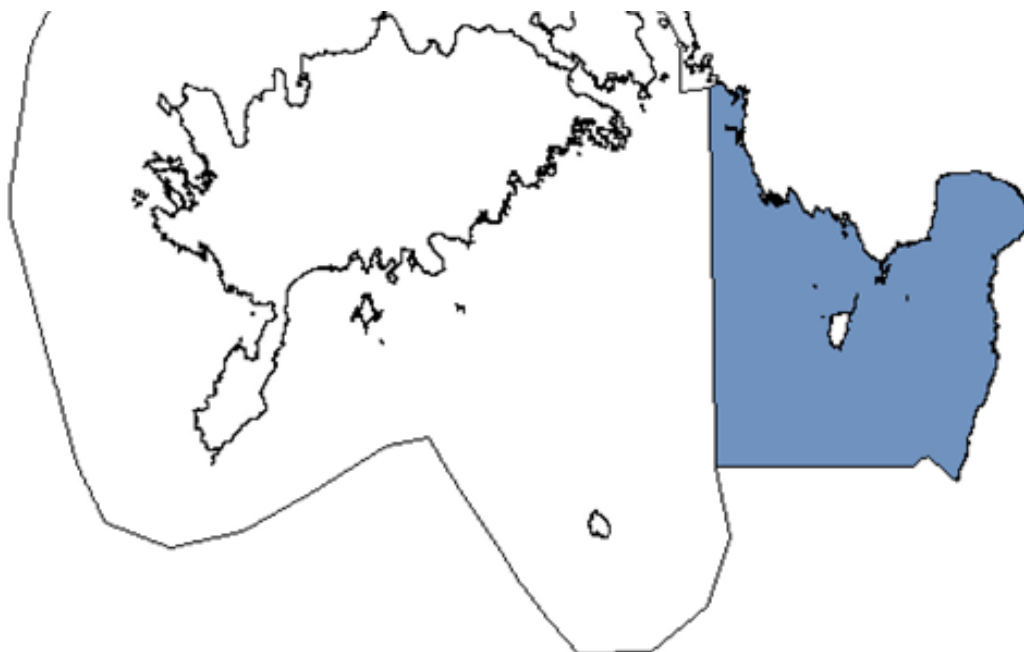
Plānojuma teritorija ir Pērnavas apriņķa robežteritorija ar jūru (līdz teritoriālās jūras ārējai robežai). Plānojuma teritorija ir 2597 km².

Sauszemes teritorijas plānojums nav paredzēts, taču tiek iztīrītas tēmas, kas skar funkcijas piekrastes zonā, piemēram, vajadzība pēc piekļuves, iespējamās applūdes, teritorijas robežas, ostas, jūras glābšanas centri, publiskās pieejas pludmalēs. Plānojumā netiek juridiski iztīrīti nosacījumi par zemes objekta izmantošanas noteikumiem.

Plānojuma teritorija robežojas ar 7 pašvaldību teritorijām. Šīs pilsētas ir Varbla, Testamā (*Tõstamaa*), Audru, Tahkuranna, Hēdemēste (*Häädemeeste*) un Kihnu apriņķis, kā arī Pērnavas pilsēta. Šo pašvaldību iedzīvotāju kopējais skaits ir 53 000 cilvēku.

Plānojuma jūras teritorijā atrodas 2 pastāvīgi apdzīvotas salas: Kihnu un Manija.

Kopsavilkums par Pērnavas (*Pärnu*) apriņķa jūras robežas apgabala plānojuma stratēģisko novērtējumu par ietekmi uz vidi

Shēma Nr. 1. Plānojuma teritorija ir atzīmēta ar zilu krāsu. Plānojuma teritorija ar Latvijas Republiku robežojas 25 jūras jūdžu garumā (46 kilometri).

Plānojuma risinājuma izstrāde un attīstības vīzija

Jūras teritoriju plānojumi līdz šim Igaunijā vēl nav izstrādāti. Pērnavas (un vienlaikus arī Hījumā (*Hiiumaa*)) jūras teritoriju plānojumi ir tā saucamie pilotprojekti.

Pērnavas jūras teritorijas plānojums izstrādāts, pamatojoties uz tiesībaktiem, izskatot telpisko plānojumu ilgtermiņā un ņemot vērā citu valstu līdzšinējās pieredzes, ieteikumus par savstarpējās jūras plānošanas metodēm, kā arī ņemot vērā visus faktus, kas varētu ietekmēt kvalitatīvu un efektīvu plānojuma sagatavošanu.

Viens no svarīgākajiem pamatprincipiem ir sadarbība ar interešu grupām un sabiedrības iesaistīšana plānojuma sagatavošanas procesā.

Lai sasniegtu pilnvērtīgu plānojuma risinājuma izveidi, tikai izstrādāti dažādi tā attīstības scenāriji, kas palīdzēja izprast interešu grupu atšķirīgās intereses un viedokļus.

Salīdzinot visus attīstības scenārijus, tika izstrādāts viens visefektīvākais attīstības scenārijs, pamatojoties uz kuru tika izstrādāta turpmākā attīstības vīzija.

Pērnavas jūras plānojuma attīstības vīzija

Pērnavas jūras teritorija ir ekoloģiski tīra un vērtīga jūra, kas kalpo par atrašanās vietu

- *ilgtspējīgai zvejniecībai, kas ir tradicionāla nozare Pērnavas piekrastes rajonos un ar kuru ir saistīti daudzi vietējie iedzīvotāji. Pērnavas līcis ir „zivju šūpulis” un „zvejniecības šūpulis”.*

Kopsavilkums par Pērnavas (*Pārnu*) apriņķa jūras robežas apgabala plānojuma stratēģisko novērtējumu par ietekmi uz vidi

- *Pērnavas jūra kalpo par attīstības vietu tūrismam un atpūtas braucieniem, kas ir viena no svarīgākajām nozarēm Pērnavas apriņķī. Tūrisma nozaru un atpūtas iespēju daudzveidība ir ļoti svarīga.*
- *Pērnavas jūra kalpo par attīstības vietu labiekārtotiem un atzītiem dabas un kultūras objektiem, ņemot vērā un atbalstot darbības reģiona sabiedrības un kultūras iezīmes kopā ar no tām izrietošajām dabas resursu lietošanas raksturīgākajām iezīmēm.*
- *Pērnavas jūrā ir droši kuģošanas ceļi arī mazo salu tuvumā.*

Pērnavas jūras plānojums ir balstīts uz tādu ekosistēmas pieeju un paradigmas principu, lai cilvēks varētu izmantot jūru ļoti ilgu laiku arī turpmāk. Attīstot ekosistēmas pieeju, tiktu panākta ilgtspējīga jūras resursu un pakalpojumu izmantošana un nodrošināta tīra jūras vide. Nevienu darbību jūras vidē nedrīkst izmantot nesamērīgi salīdzinājumā ar citu lietotāju interesēm, kā arī traucēt tiem jūras resursu izmantošanu.

Plānojuma risinājums un ietekme uz vidi

Pērnavas jūras teritorijas plānojums nosaka dažādus jūras teritorijas izmantošanas veidus, kas apvieno uz integrētu ekosistēmu balstītu pieeju risinājumu.

Visa kopējā platība ir sadalīta divās zonās — brīvi izmantojamā jūras teritorija un teritorijas ar priekšrocībām tās izmantošanā.

Priekšrocība izmantošanā nozīmē to, ka rīcībā ir ar plānojumu ierobežota teritorija un konkrētajā periodā ir priekšrocība salīdzinājumā ar citiem izmantošanas veidiem.

Citi izmantošanas veidi nav atļauti, ja tie traucē izmantot priekšrocības. Jūras teritorijas izmantošana citos veidos netiek aizliegta, ja tā netraucē īpašo priekšrocību izmantošanas veidus. Plānojumā ir izklāstīti lietošanas noteikumi un/vai ierobežojumi (t. sk. īslaicīgi regulējumi) saistībā ar dažādiem izmantošanas veidiem.

Teritorijas ar priekšrocībām tās izmantošanā ir šādas:

- kuģu ceļi un noenkurošanās vietas;
- ūdens satiksmes teritorijas un perspektīvie kuģu ceļi;
- ostas;
- kuģošanas ceļi ledus segas veidošanās laikā;
- pludmaļu un publisko peldvietu teritorijas;
- buru laivu sporta teritorijas Nr. 1, 2 un 3;
- vēja ģeneratoru parku teritorija(-as) pēc būvatļaujas izsniegšanas;
- aizsargājamie dabas objekti;
- zemūdens kultūras vērtību saglabāšanas teritorija;

dažas teritorijas ar priekšrocībām to izmantošanā var pārklāties (piemēram, aizsargājamie dabas objekti ar kuģu ceļiem).

Kopsavilkums par Pērnavas (*Pārnu*) apriņķa jūras robežas apgabala plānojuma stratēģisko novērtējumu par ietekmi uz vidi

Brīvā jūras teritorija iekļauj sevī atlikušās teritorijas ar priekšrocībām to izmantošanā, kurās ir atļauts veikt visas tiesību aktos iekļautās darbības.

Gadījumos, ja ar plānojumu ir neiespējami noteikt vēlamo izmantošanu teritorijām ar priekšrocībām, bet daži orientējoši tiesību akti ir vajadzīgi, tad ir ieteicams noteikt **vēlamo izmantošanas platību**. Ieteicamajā platībā netiek paredzētas jebkādas īpašas priekšrocības saistībā ar tās izmantošanas veidiem.

Šādā gadījumā tiek iekļautas šādas aktivitātes:

- braukšana ar ūdens motocikliem;
- izbraucieni ar kaitsērfingiem un vindsērfingiem.

No starpvalstu plānojuma „2030+” izriet¹ iespējamie vēja enerģētikas attīstības reģioni. Šajos reģionos tiek noskaidrotas vēja ģeneratoru parku atrašanās vietas un to attīstības nosacījumi, pamatojoties uz turpmākajiem pētījumiem un analīzēm. Būvatļaujas izsniegšana ir saistīta ar brīvo jūras teritoriju.

Gadījumā, ja vienā un tajā pašā jūras teritorijā tiek veiktas dažādas darbības, tad ir runa par jūras teritorijas **kopizmantošanu**. Kopizmantošana tiek regulēta ar līdz šim pastāvošajiem noteikumiem un reglamentē iedibināto praksi. Kopizmantošana var notikt gan priekšrocību teritorijā (ja tā netraucē priekšrocību izmantošanu), gan brīvajā jūras teritorijā.

Zvejniecība

Pērnavas jūras teritorija, it īpaši ievērojamais Pērnavas līcis, ir pelnījusi lielu uzmanību zvejniecības jomā. Pērnavā ir visvairāk attīstītākā zivsaimniecība visā Igaunijas teritorijā. Šis reģions ir nozīmīga nārstošanas teritorija neskaitāmi daudz zivju sugām, kuras vēlāk tiek zvejotas ne tikai Pērnavā, bet arī plašākās teritorijās. Tieši Pērnavas līcis ir pelnījis saukties par Igaunijas „zivju šūpulī” un „zvejniecības šūpulī”.

Ekonomiski svarīgākās zivis zivju nozvejā ir siļķes, kā arī zandarti, asari, plekstes un zuši.

Zivju produktu stāvokli ietekmē sarežģīts komplekss, kas apvieno gan ar dabu saistītus, gan no cilvēku rīcības izrietošos faktoros. Plānojums neparedz ierosināt jebkādas būtiskas izmaiņas zvejas regulēšanā, jo šī joma ir sarežģīta un regulējama ar atbilstošiem tiesībaktiem (daļēji ar starptautisku līgumu), un plānojums nespēj nodrošināt pilnvērtīgu izmaiņu radīšanu un ieviešanu praksē.

Tādējādi plānojums tieši neietekmē (ar nozvejas regulēšanu) ievērojamas zvejas iespējas.

Plānojuma risinājuma izstrādes gaitā tika izskatīti dažās nelielās platībās esošie zvejas ierobežojumi un attiecīgie to papildinājumi. Vispirms Pērnavā tika noteikti zvejas ierobežojumi uz laiku, it īpaši sērfošanās zonās. Izstrādātais risinājums visas Pērnavas jūras teritorijas un apgabala plānojuma kontekstā ir diezgan neievērojams.

Plānojums, kas regulē jūras teritorijas lietojumu, ir, tā sakot, veidots piesardzīgi attiecībā uz jaunu aktivitāšu (piemēram, akvakultūru, braukšanu ar ūdens motociklu, jūras vēju parku

¹ Starpvalstu plānojums „Eesti 2030+” (Igaunija 2030+) nosaka ieteicamo teritoriju jūras vēja parku izbūvēšanai.

Kopsavilkums par Pērnavas (*Pärnu*) apriņķa jūras robežas apgabala plānojuma stratēģisko novērtējumu par ietekmi uz vidi

izbūve) ieviešanu. Iespējamā negatīvā ietekme uz zvejošanu un zivsaimniecību tiek ierobežota uz likumiska pamata, kā arī tiek izstrādāti noteikumi, kurus ievērojot negatīvā ietekme uz zvejošanu un zivsaimniecību ir minimāla.

- Akvakultūras attīstības plānu ieviešanai tiek izveidoti risinājumi, kas novērstu uzturvielu pievienošanu jūras ekosistēmai (kas saasinātu eitrofikāciju). Tas ļautu izvairīties arī no nevēlamu svešzemju sugu izplatīšanās.
- Braukšana ar ūdens motocikliem tiek ierobežota laiku pa laikam, lai izvairītos no negatīvās ietekmes uz nārstošanu un jaunu zivju sugu rašanos.
- Vēja ģeneratoru parki ir būvēti tādā veidā, ka ne elektriskie kabeļi, ne vēja turbīnas nerada būtiskus traucējumus zivju migrācijas ceļiem un nārsta rajoniem.
- Padziļināšanas un bagarēšanas darbi ir jāierobežo tādā līmenī, lai tie neradītu jebkādu negatīvu ietekmi uz jūrā mītošajām zivīm un to populāciju.

Ar piesardzību izstrādāts plānošanas risinājums nodrošina pozitīvu ietekmi uz vidi zivju un zivsaimniecības ziņā, jo tas ļauj saglabāt un uzlabot zivju dzīves apstākļus un tādējādi saglabāt zivsaimniecības perspektīvas.

Akvakultūra

Akvakultūra (zivju, karpu, vēžveidīgo, jūras aļģu u.c. audzēšana) ir jūras resursu izmantošanas nozare, kas nodrošina globālu attīstību pasaulē un Eiropā saistībā ar milzīgu potenciālu un perspektīvām. Tai pašā laikā ar akvakultūru ir saistīti lielākie vides bīstamības riski un pastāv draudi bojāt vietējo ekosistēmu.

Pērnavas jūras teritorijas ekosistēma mūsdienās piedāvā ļoti būtiskus un vērtīgus (tai skaitā ekonomiskus) ekosistēmas pakalpojumus zivsaimniecības jomā, un ekosistēma ir jā saglabā.

Pērnavas jūras teritorija ir eitroficēta jūras teritorija. Līdz šim bieži izplatītā zivju audzes piebarošana ar dažādām piedevām sev līdzī ir nesusi riskus apkārtējai ekosistēmai, radot draudus augošajām jaunajām zivju sugām; arī daudzi citi apstākļi tām ir nelabvēlīgi — ziemā ledus, vasarā pārāk augsta ūdens temperatūra un skābekļa deficīts vidē.

Ņemot vērā iespējamus riskus videi, akvakultūrai piemēroti teritorijas plānojumi netiek izstrādāti, bet tiek atstāta iespēja izveidot īpašu attīstības plānu, lai precizētu atbilstošu izmantošanu attiecīgajā jomā.

Akvakultūra Pērnavas jūras teritorijā nav aizliegta, tomēr pret katru konkrēto attīstības plānu attieksmei ir jābūt ļoti uzmanīgai, lai nesabojātu esošo ekosistēmu. Akvakultūras attīstībā ir jāievēro šādi pamatprincipi:

- akvakultūra, pie kuras pieder arī pārtikas piedevu izmantošana jūras ekosistēmā, tiek aizliegta Liu–Sūrna (*Suurna*) virzienā, tajā esošajā Pērnavas līcī;
- visā plānojuma teritorijā ir atļauta tāda neitrāla pārtikas vielu izmantošana jūras vidē, kas palīdzētu jūras vides un akvakultūras attīstībai;
- gadījumā, ja akvakultūra skar aizsargājamus dabas objektus, nozīmīgākie ir aizsargājami dabas objekti un to vajadzības;
- gadījumā, ja akvakultūra skar kuģu ceļus, teritorijas plānojums tiek precizēts un saskaņots kopā ar Ūdensceļu direkciju;
- akvakultūra tiek plānota sadarbībā ar Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības padomi;
- akvakultūras plānošanā būtu jāapsver nepieciešamība veikt novērtējumu par ietekmi uz vidi.

Kopsavilkums par Pērnavas (*Pärnu*) apriņķa jūras robežas apgabala plānojuma stratēģisko novērtējumu par ietekmi uz vidi

Papildus jautājumiem, ko rada pārtikas vielu izmantošana, katra konkrētā akvakultūras projekta gadījumā tiek izskatītas arī tēmas, kas skar svešzemju sugas.

Jūras transports

Pērnavas nozīmīgākā un lielākā osta ir Pērnavas osta.

Pērnavas, Kihnu, Munalaiju (*Munalaiu*) un Manilaiju (*Manilaiu*) ostas ir arī prāmju ostas, caur kurām pastāvīgi savienojas ceļi ar Kihnu, Manilaiju un cietzemi.

Ir apmēram 30 mazo ostu, no kurām vairākums ir multifunkcionālas. Zvejas intensitātes dēļ visnozīmīgākie daudzajās mazajās ostās ir tieši zvejnieki.

Visām ostām ir svarīgi nodrošināt gan izeju uz jūru, gan iespēju izcelties krastā no jūras uz sauszemi — tas ir svarīgi visās ostās, lai nodrošinātu glābšanas iespējas. Daļa no ostām ir aktīvas jūras tūrismā vai arī ar šādu perspektīvu nākotnē.

Visas Pērnavas ostas raksturo nelabvēlīga situācijā attiecībā uz dziļumu. Dabas apstākļu dēļ ostas un arī topošās ostas ir zemas un tām periodiski ir nepieciešama bagarēšana.

Plānojuma risinājums atbalsta apgabalā esošo ostu un mazo ostu attīstību.

Zvejas ostu darbība ir viens no svarīgākajiem noteikumiem pastāvīgai krasta zvejniecības attīstībai un sociālekonomisko jautājumu risināšanai, tādēļ ir jāseko līdzi ostu uzturēšanas un padziļināšanas darbiem. Ienesīgākās piekrastes zvejas ostas parasti nav dziļākas par 1,0–1,5 metriem, kas ir pietiekami, lai izmantotu zvejas laivas.

Jūras tūrisma ostām nepieciešamais dziļums jahtu uzņemšanai ir vismaz 2,5 metri. Burāšanai būtu jāizpēta lielāka teritorija, piemēram, Baltijas jūras austrumu daļa. Maršruta izvēles bagātināšanai svarīgi ir tas, lai būtu izvēlēts saprātīgs ceļa garums (apmēram 50–70 km) no ostas, kur varētu gan aizbraukt, gan novietoties. Ostas, kurās turpmāk būtu jāattīsta arī jahtu pakalpojumi, ir Jāgupi (*Jaagupi*), Matsi, Sūrna, Veiste (*Võiste*) un Suaru osta.

Ņemot vērā Pērnavas jūras raksturu, kur seklā ūdenī notiek salīdzinoši intensīva nosēdumu kustība, pilnvērtīgai turpmākai ostu darbībai būtu jānodrošina ostu periodiska bagarēšana.

Materiāls, kas rodas padziļināšanas procesa gaitā, būtu noderīgs arī citu tehnisku jautājumu risināšanai, piemēram, pildošā materiāla aizvietošanā, kaut gan izplatītāka joprojām ir padziļinošā materiāla izgāšana.

Ja padziļināmo virsmu nav iespējams izmantot, tad visprātīgākais ir izgāzt šo materiālu pēc iespējas tuvāk padziļināmajai virsmai, lai izvairītos no gariem, nevajadzīgiem pārbraucieniem līdz baržām un atpakaļ.

Ņemot vērā Pērnavas jūras teritorijas salīdzinoši zemā līmeņa trauslo ekosistēmu, līdz šim šādu izgāztuvju teritorijas nav izmantotas un tās pēc būtības arī nav attiecīgajai ekosistēmai piemērotas.

Tomēr šis vispārējais princips ir jāizvērtē, ņemot vērā katru konkrēto situāciju. Tieši šī plānojuma sastādīšanas laikā Pērnavas ostā notiek dažādu akvakultūras teritoriju padziļināšana un materiālu izgāšana (padziļināšanas darbu apjoms līdz pat apmēram 780 000 m³).

Atļauju izdošana par priekšrocībām jūras izmantošanā 2011.–2012. gadā tika stingri kontrolēta no *KMH* (ietekmes uz vidi novērtējuma) puses. Lai izprastu ar kuģu ceļu rekonstruēšanu saistītos hidrodinamiskos procesus, *KMH* izstrādāja matemātiskās

Kopsavilkums par Pērnavas (*Pärnu*) apriņķa jūras robežas apgabala plānojuma stratēģisko novērtējumu par ietekmi uz vidi

modelēšanas programmas (programma *MIKE21*), kas radīja iespēju prognozēt un noteikt iespējamos riskus un ietekmi uz vidi.

Īstenotā modelēšana parāda, ka Pērnavas upes ietekā, izgāšanas teritorijā un iekšējo kanālu centrālajā daļā ķīmiskajos procesos izmantotās suspendēto vielu daļiņas neizraisa īpašas problēmas attiecībā uz Pērnavas līci, taču būtu jāizstrādā to ierobežošanas nosacījumi.

Tas ļauj secināt, ka Pērnavas jūras plānojumā nav vērts iekļaut striktus nosacījumus, kas ierobežotu pašreizējo sistēmu, tomēr turpmāko lēmumu veikšanā būtu jāievēro tālāk minētie priekšnoteikumi.

- Ir jāizvairās no lieliem teritoriju apjomiem (vairāk nekā 10 000 m³) un tādām teritorijām, kur šie kaitīgie procesi varētu izplatīties milzu ātrumā, visvairāk tas attiecas uz Pērnavas līci (posmā Liu–Sūrna), kas ir visneaizsargātākā teritorija pret dažādiem kaitējumiem.

Izgāšanas teritorija, darbu īstenošanas laiks un tehnoloģiju izvēle ir jāapsver plašāk, ņemot vērā šo aspektu ietekmi uz dzīvo dabu jūrā, tai skaitā uz zivīm un tādējādi arī uz zvejniekiem un ar tiem saistītajiem sociālekonomiskajiem aspektiem;

- līdz šim izmantotās izgāšanas teritorijas un jaunu teritoriju izmantošanas iespējas nākotnē saistībā ar ūdenstilpju padziļināšanu vai ūdenstilpju izvietošanu turpmāk tiks izskatītas, ņemot vērā izgāzamā materiāla īpašības (īpaši ķīmisko daļiņu grimšanas ātrumu), izgāšanas teritorijas nozīmi zvejniecībā, tās vērtību aizsargājamās teritorijas skatījumā (īpaši pamatojoties uz „Natura 2000”) un citus būtiskus apstākļus, kas attiecas uz konkrēto vietu.

Nepieciešamības gadījumā var veikt procedūru ietekmes vērtējumu uz ūdens vidi (*KMH*), tai skaitā tā dēvēto „Natura” vērtējumu.

Tūrisms un tūrisma ekonomika

Pateicoties veiksmīgajam ģeogrāfiskajam izvietojumam un dabas apstākļiem, Pērnavas apgabals ir nozīmīgs tūrisma galamērķis Baltijas valstīs. Populārākās tūrisma vietas Pērnavā ir pati Pērnavas pilsēta, pludmales rajoni, Kihnu, Somā (*Soomaa*) apriņķis, Kurgja apriņķis, Tori apriņķis un Jēlumē (*Jõulumäe*). Pērnavas ģeogrāfiskais novietojums pie jūras un „Via Baltica” starptautiskais ceļu savienojums rada lieliskas priekšrocības atpūtnieku un tūristu kustībai gan pa jūru, gan arī izmantojot autotransportu.

Pērnavas jūras plānojums sniedz skaidrākas jūras telpas izmantošanas iespējas ilgtermiņa skatījumā un veicina daudzveidīgu, dažādu veidu atpūtas iespēju un tūrisma turpmāku pastāvīgo attīstību.

Tā kā jūras teritorijas plānojums ir saistīts ar dažādiem resursiem, plānojuma regulēšana rada savstarpēji izdevīgus pozitīvus efektus un risinājumus („win-win” situācijas), kā arī ierobežo nepieciešamību pēc tādām darbībām, kas patērē kopējos resursus neproporcionāli uz daudzu citu lietotāju neērtību un interešu rēķina.

Peldēšanās, ūdenssports un ūdenstransporta izmantošana ir pieejama visai sabiedrībai.

Pludmales

Pērnavas apriņķī ir liels skaits augsta standarta pludmaļu un peldvietu, un nākotnē tām tiek prognozēta arvien lielāka popularitāte. Pludmales un ar tām saistītās publiskās peldvietas

Kopsavilkums par Pērnavas (*Pārnu*) apriņķa jūras robežas apgabala plānojuma stratēģisko novērtējumu par ietekmi uz vidi

(t. sk. piekļuve krastmalai) ir iedzīvotājiem un tūristiem nepieciešams resurss, un to esamība sniedz pozitīvu sociālekonomisko ietekmi.

Burāšana

Burāšana (burāšana dažādās laivu klasēs, braukšana ar dēli, vējdēli u. tml.) galvenokārt notiek saskaņā ar jūras teritorijas sabiedriskās lietošanas noteikumiem, un plānojumā nav iekļauti īpaši papildinoši ierobežojumi attiecībā uz burāšanu. Burāšana ir atļauta arī citās lietošanai ar priekšrocībām apzīmētās teritorijās (piemēram, kuģu ceļos), ja tā netraucē izmantot šīs priekšrocības.

Lai nodrošinātu labvēlīgus apstākļus burāšanai (garantēta drošība un iespēja rīkot sacensības), kā arī brīvu pieeju jūrai braucieniem ar vējdēļiem, plānojumā ir noteiktas 3 ieteicamās burāšanas teritorijas Pērnavas līcī.

Burāšanas tūrisma attīstība ir atkarīga galvenokārt no piemēroto uzņēmējostu skaita, to atrašanās vietas un piedāvātajiem pakalpojumiem un tūristu informētības par tām. Optimālais attālums starp ostām vienā ostu tīklā ir 30 jūras jūdzes (aptuveni 58 km), kur ostas cita no citas atrodas vienas dienas brauciena attālumā. Plānojumā ir iekļauta jūras tūrisma funkciju attīstīšana ostās, ir plānota ostu tīklu attīstība, kas palīdzētu aizsargāt to jūrnieku vispusīgās intereses, kuri atpūšas, un nodrošinātu piemērotus apstākļus maršrutu sastādīšanai un ostu bāzu apzināšanai.

Plānojuma sastādīšanas periodā laikā jūrniekiem, kuri atpūšas, tiek dota iespēja par bāzes ostām izvēlēties tādas ostas kā Pērnavas osta, Kihnu osta un reģionālā kontekstā arī Ruhnu osta. Piemērotā nepieciešamais dziļums bāzu tuvumā ir nodrošināts Munalaiju un Manilaiju ostā. Jūras tūrisma funkciju pilnīgai nodrošināšanai ir jābūt ar tādu ostu attīstīšanu kā Jāgupi, Matsi, Sūrna, Veiste un Suaru osta.

Braukšana ar kaitdēli notiek brīvā jūras teritorijā, un tā pieļauj arī īpašo lietošanas priekšrocību noteikumu izmantošanu, ja vien tā nav pretrunā ar citiem noteikumiem. Plānojumā ir noteikta ieteicamā teritorija kaitošānai (un citām līdzīgām aktivitātēm) Pērnavas līcī, vasaras galvaspilsētas Pērnavas tuvumā.

Bezmotora ūdens sporta veidi un jūras tūrisms

Bezmotora jūras tūrisms un ūdens sports (airēšana, slidošanas un ūdensslēpošanas ceļojumi, plašie publiski atvērtie ūdens baseini u. c.) ir viens no jūras teritorijas izmantošanas veidiem, kas parasti ir ar nelielu ietekmi uz vidi un ir saderīgs ar citām darbībām tajā pašā jomā.

Ūdens motosports un braukšana ar ūdens motocikliem

Pērnavas jūras teritorijā nenotiek organizēts ūdens motosports. Braukšana ar ūdens motocikliem ir jāveic atbilstoši vispārējiem kuģošanas normatīvajiem noteikumiem un saskaņā ar labāko praksi. Braukšana ar ūdens motociklu ir atļauta pa kuģu ceļiem.

Pērnavas jūra un jo īpaši Pērnavas līcis ir ļoti nozīmīga zivju nārstošanas vieta, zivju mazuļu augšanas zona un zvejas teritorija. Līdzšinējie pētījumi ir parādījuši, ka braukšana ar turbomotora ūdens motocikliem izraisa ļoti negatīvu (pat nāvējošu) ietekmi, piemēram, tikko izšķīlušos siļķu kurkulītšus, kuri attīstības sākuma periodā atrodas aptuveni 1 metra augstumā augšējā ūdens slānī, tie iznīcina un parauj līdzīgi kopējās ūdens masās. Braucot ar šādiem ūdens motocikliem, var iznīcināt un ievainot ievērojamu skaitu dzīvās jūras radību. Seklā ūdenī (atkarībā no motora spējas un braukšanas manevrēšanas tas parasti ir līdz 3–4 metriem) šī

Kopsavilkums par Pērnavas (*Pārnu*) apriņķa jūras robežas apgabala plānojuma stratēģisko novērtējumu par ietekmi uz vidi

braukšana izraisa arī papildu ūdens nogulsnes, radot vēl citus botāniskus traucējumus dzīvībai dabai. Braukšana ar ūdens motociklu var radīt šķēršļus ne tikai ekoloģiskajā ziņā, bet traucēt arī lielu skaitu citu jūras teritorijas lietotāju, it īpaši atpūtniekus pie krasta.

Ņemot vērā līdzšinējās zināšanas, zivju sugu aizsardzībai tiek pievērsta ļoti liela nozīme un, ņemot vērā šo principu, plānojuma risinājumā tiek iekļauti arī ierobežojumi braukšanā ar ūdensmotociklu Tūrstes (*Tuuraste*) un Ūlu (*Ulu*) peldvietu kanālos un līčos starp tiem laika periodā no 1.05. līdz 31.07.

Ūdens motociklu izmantošana ir atļauta policijai, glābēju patruļai un jūras patruļai.

Aizsargājамie dabas objekti

Pērnavas jūras plānojumā iekļautajā teritorijā un tās apkārtnē ir ievērojams skaits aizsargājamo dabas vērtību, kas tiek aizsargātas kā aizsargājамie dabas objekti. Tas ir gan Visas Eiropas „Natura 2000” aizsargājамo teritoriju tīkls, gan arī Igaunijas likumdošanas bāzē iekļautie objekti.

Shēma Nr. 2. Aizsargājамie dabas objekti Pērnavas jūras teritorijā un sauszemē pie jūras robežas.

Pērnavas jūras plānojumā noteikts izvairīties ieviest jaunas aktivitātes aizsargājamās dabas teritorijās (un teritorijās, kas ir „Natura” pakļautībā), jo tās ir acīmredzamā savstarpējā konfliktā, turklāt arī nav īpašu iemeslu, lai šādu aktivitāšu ieviešana būtu ārkārtīgi nepieciešama (piemēram, reģionālas vai valstiskas nozīmības ziņā, ekonomisku interešu vai valsts aizsardzības ziņā u. tml.).

Pašlaik aktuālās „senās” aktivitātes, piemēram, braukšana ar kuģiem un zvejošana, tiek regulētas saskaņā ar esošajiem tiesību aktiem, un turpmākajā plānojuma izstrādes gaitā tiks

Kopsavilkums par Pērnavas (*Pārnu*) apriņķa jūras robežas apgabala plānojuma stratēģisko novērtējumu par ietekmi uz vidi

pētītas to savstarpējās attiecības, kādas tās bijušas līdz šim, kā tās uzlabot. Pētījums tik veikts augstākajā līmenī, kādā to pieļaus plānojumā esošās iespējas.

Plānojums neparedz jaunu dabas aizsargājamo objektu radīšanu.

Vislielāko ietekmi uz putnu sugām (un sikspārņiem) var atstāt plānojumā iekļautā vēja ģeneratoru parka realizācija.

Pērnavā sastopams vairāk nekā 300 putnu sugu, no kurām ligzdojošo sugu ir vairāk nekā 200. Bagātīgi daudzās putnu sugas ir iecienījušas Pērnavu, tieši pateicoties gleznaino ainavu daudzveidībai, — šeit ir jūra, mazākas salas un saliņas, pļavas un purvi, lieli mežu masīvi, upes un nelieli ezeri.

Pērnavas jūras teritorija ir ļoti ievērojama putnu sugu kolekcionēšanās vieta, īpaši šajā ziņā jāpiemin Pērnavas līcis. Rīgas jūras līcis ir nozīmīga vieta daudzu putnu sugām ligzdošanas, migrācijas un/vai pārziemošanas procesos.

Plānojuma risinājumā nav iekļautas darbības vai objekti (izņemot vēja ģeneratoru parku), kas varētu radīt draudus putniem. Izņēmums varētu būt jūras vēja ģeneratoru parks, kas nepiemērotas atrašanās vietas un neatbilstoša tehniskā risinājuma dēļ, kā arī neatbilstošas projekta izbūves dēļ var radīt negatīvu ietekmi uz vidi un putniem.

Līdz šim plānojuma sagatavošanas gaitā „Eesti Energia” (kas ir viena no attīstītākajām un ieinteresētākajām enerģijas firmām) un ligzdošanas pētnieku pārstāvis ir arī iesnieguši informāciju par veiktajiem apjomīgajiem pētījumiem. Ir zināms, ka Kihnu salas rietumu daļā ir izveidojušies stabili un intensīvi migrācijas koridori. Saskaņā ar pašreizējo izpratni par notiekošajiem procesiem vēja ģeneratoru parku izbūves nepieciešamība ir acīmredzama, jo ir salīdzinoši liela apjoma jūras teritorijas, kurās nav gaidāma liela un jūtama ietekme uz putniem, turklāt to palīdz mazināt arī klimata maiņa. Ietekmes lielums un nozīmīgums ļoti bieži ir atkarīgi no konkrētiem risinājumiem (lokālā atrašanās vieta, vēja ģeneratora augstums, tā darba augstums, diametrs un griešanās ātrums, ģeneratoru savstarpējais novietojums, ģeneratoru apgaismojums u. tml.), tāpēc arī turpmāk ir jāattīsta jūras vēja ģeneratoru parku izpēte (izbūves atļauju un *KMH*), lai nepieciešamības gadījumā varētu izskaidrot ietekmi uz putniem un sikspārņiem.

Atjaunojamā enerģija

Atjaunojamo enerģiju dažādo iespēju un tehnoloģiju jomā vissvarīgākā enerģija Pērnavas jūras plānojuma ziņā ir tieši vēja enerģija. Lokālā līmenī noderīgumu var rast arī siltumsūkņu lietošanā, taču tuvākajos gadu desmitos noderīgi būs viļņu enerģijas izmēģinājumi. Pērnavas jūras plānojumā tiek izmantota vēja enerģija, bet citu atjaunojamo enerģijas veidu izmantošanas perspektīvas atbilstoši konkrētajiem nosacījumiem vēl ir neskaidras.

Plānojumā ir noteiktas vēja enerģijas iespējamās attīstības robežas, ņemot vērā starp valstīm noteiktos precizējumus plānojumā „Eesti 2030+”.

Jūras vēja ģeneratoru parku izbūves lielākā ietekme galvenokārt būs tieši vizuālā, kā arī ietekme uz zivīm un jūras iemītniekiem, ietekme uz zīdītājiem, putniem un sikspārņiem,

Kopsavilkums par Pērnavas (*Pārnu*) apriņķa jūras robežas apgabala plānojuma stratēģisko novērtējumu par ietekmi uz vidi

ietekme uz citiem jūras teritorijas lietotājiem (zvejnieki, kuģinieki, bruņotā apsardze), sociālekonomiskā ietekme un ietekme uz klimata izmaiņām.

Vēja enerģijas turpmākā attīstībā tās sākuma stadijā pēc izbūves atļaušanas jāapzina nepieciešamie pētījumi (ihtioģija, zīdītāji, sikspārņi u. tml.), kā arī jāizstrādā risinājums, kas neradītu nesamērīgi lielu ietekmi uz dzīvo dabu. Vēja parks vēl rada pozitīvu ietekmi klimata izmaiņu kontekstā, kā arī pozitīvu sociālekonomisko ietekmi, uzlabojot elektrosistēmu un nodrošinot vairāk darbavietu (kā valsts, tā reģionālā līmenī).

Lai pēc iespējas vairāk attīstītu vēja enerģijas izaugsmes iespējas (tai skaitā izbūves iespējas) un to darbību, būtu jāievēro šādi pamatprincipi:

1. attīstības reģionos ir jādod priekšroka primāro vēja ģeneratoru parku teritoriju izveidošanai;
2. lai samazinātu vizuālo ietekmi, vēja turbīnas jākoncentrē iespējami kompakti pa parkiem/grupām. Vēja ģeneratori nedrīkst aizsegēt redzamību un radīt negatīvu vizuālo ietekmi (tas nozīmē, ka viss laukums nedrīkst būt burtiski noklāts ar vēja ģeneratoru parkiem). *KMH* tiek izstrādāts vizualizācijas projekts, kas iekļaus skatu izpēti no dažādiem skatpunktiem;
3. tiek precizēta ietekme uz zivju migrāciju un nārstošanu, putniem un sikspārņiem, kas ir par pamatu precīzāku teritoriju noteikšanai vēja ģeneratoru parka teritorijām. Tas ir nepieciešams, lai novērstu un mazinātu negatīvo ietekmi uz vidi kā būvniecības, tā to darbības (ieskaitot tehnisko apkopi) laikā;
4. *KMH* tiek ņemti vērā jau agrāk veikto pētījumu rezultāti (piemēram, pētījums par zīdītājiem);
5. *KMH* tiek novērtēta celtniecības darbu ietekme, tai skaitā uz sauszemes notiekošo darbību ietekme (ģeneratoru izbūve un fundamentu pārvadāšana ar transportu uz ostām un no ostām atpakaļ uz jūru, kabeļu uzstādīšana, pazemes staciju izbūvēšana), šo aktivitāšu radītā ietekme tās attīstības posmos, kā arī tiek izstrādāti attiecīgi piemēroti negatīvo ietekmi mazinošie pasākumi;
6. tiek novērtēta ietekme uz zemūdens kultūrvēsturiskajiem objektiem.
7. Pastāvīgu vēja ģeneratoru izbūve uz salām nav plānota tuvāk nekā 5,2 jūras jūdžu attālumā (apmēram 10 km).
8. Tuvāk nekā 2,6 jūras jūdžu (apmēram 5 km) tuvumā no Latvijas Republikas robežas nav ieteicams paredzēt teritorijas vēja ģeneratoru parku izbūvei, taču šo attālumu ir iespējams samazināt, informējot par to Latvijas Republiku. Tas ir nepieciešams savstarpējo pārrobežu negatīvās ietekmes uz vidi mazināšanai un lai izvairītos no potenciālas viedokļu nesakritības starp valstīm.
9. Jūras braucienu drošības nodrošināšanas dēļ ģeneratoru tuvumā esošie kuģu ceļi netiek norobežoti. Ģeneratoru atrašanās vietas attiecībā uz kuģu ceļiem tiek apzinātas sadarbībā ar Ūdensceļu Direkciju arī turpmāko tehniski precīzo risinājumu nodrošināšanai;
10. pamatojoties uz tehniski ekonomiskajiem iemesliem, vēja ģeneratoru attīstīšanas perspektīvākais dziļums ir līdz 20 metriem; tā noteikts attīstības reģiona vēja enerģētikas I posmā; izveidot dziļuma diapazonu 20–30 metru dziļumā ir tehnoloģiski sarežģītākais un ekonomiski dārgākais posms, kurā tiek ņemta vērā vēja enerģijas attīstības perspektīva ilgtermiņā;

Kopsavilkums par Pērnavas (*Pārnu*) apriņķa jūras robežas apgabala plānojuma stratēģisko novērtējumu par ietekmi uz vidi

11. akvakultūras attīstībā ieinteresēto personu gadījumā tiek apsvērta/analizēta viņu iniciatīva vēja enerģētikas attīstības reģiona koplietošanā;
12. vēja ģeneratoru parki nedrīkst traucēt valsts aizsardzības mērķiem jūras uzraudzības sistēmā.

KSH noslēguma secinājumi

Kopumā Pērnavas jūras plānojums ir izstrādāts, pamatojoties uz līdz šim ievērotajām labi iedibinātajām tradicionālajām paražām (zvejniecība, tūrisms, atpūtas braucieni, jūras braucieni), kas darbojas uz vērtīgo ekosistēmas pakalpojumu bāzes. Galvenais mērķis ir šo aktivitāšu ilgtspējīga darbība arī nākotnē.

Tāpat plānojums rada iespējas jaunām aktivitātēm (enerģētika, akvakultūra), kas saprātīgā veidā iederētos pašreizējā jūras izmantošanā.

Plānojuma risinājums ir jūras daudzveidīgo resursu plānota un vienmērīga lietošana ilgtermiņā.

Pērnavas jūras teritorija ir daļa no Baltijas jūras un Pērnavas jūras plānojuma risinājuma, un tā ir nozīmīga visas Baltijas jūras kontekstā.

Pielikums Nr. 1: Plānojuma pamatvadlīnijas (angļu valodā).